Aan de fractie van het CDA Lelystad

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum verzending
17 juni 2021			31 augustus 2021
behandeld door	**doorkiesnummer**	**bijlagen**	**dossiernummer**
T.J.H. Donker		0	
onderwerp			**pr-nummer**
Beantwoording schriftelijke vragen inzake niet gebruik bijstand			

Geachte heer Hijmissen,

Hierbij ontvangt u de antwoorden op uw vragen betreffende niet gebruik van bijstand.
In verband met het reces ontvangt u deze beantwoording buiten de geldende termijn voor de beantwoording van schriftelijke vragen, waarvoor dank voor uw begrip.

Hieronder nemen wij eerst uw inleiding en vragen over, daarna volgt het antwoord.

De CDA fractie vindt het belangrijk dat mensen voldoende inkomen of vermogen hebben om in de eigen levensonderhoud te voorzien en te voorkomen dat mensen in armoede vervallen. Naar aanleiding van het bericht 'Ruim een derde van de mensen met recht op bijstand vraagt die niet aan' van de NOS van 17 juni 2021 heeft de CDA de volgende vragen:

Vraag
1. Bent u bekend bovenstaande bericht van de NOS?

Antwoord
Ja, en ook met het achterliggende rapport van de inspectie SZW "Niet-gebruik van de algemene Bijstand", Een onderzoek naar de omvang, kenmerken, langdurigheid en aanpak, 30 april 2021.

Gemeente Lelystad
Stadhuisplein 2
Postbus 91
8200 AB Lelystad
14 0320
www.lelystad.nl

Vraag
2. Het bericht stelt dat gemeenten weinig tot geen zicht hebben op het niet-gebruikers van de bijstand en zijn bijvoorbeeld zelfstandigen lastig te bereiken voor gemeentes. Kunt u kwalitatief en kwantitatief aangeven in hoeverre dit in Lelystad speelt? Hierbij graag ook ingaan op de drie benoemde groepen in het bericht: zelfstandigen, jongeren tot 27 jaar en Europese migranten. Graag aangeven welke stappen gemeente Lelystad onderneemt om deze groep(en) te bereiken;

Antwoord:
Hieronder gaan wij specifiek in op de drie benoemde groepen en welke stappen we ondernemen om deze te bereiken. Daarvoor gaan we in algemene zin in op het niet gebruik van bijstand en de vraagstukken die dit voor de gemeente met zich meebrengt.

De cijfers over het niet-gebruik zijn hoog. Dit vraagt om nader onderzoek, zoals de Inspectie ook schrijft. Wat is het verhaal achter deze cijfers? Hoe komen deze mensen nu rond? Hebben ze lage lasten of andersoortige (maar niet geregistreerde) inkomsten? Waarom kloppen deze personen niet bij de gemeente aan? Niet-gebruik is niet per se een gebrek aan bestaanszekerheid en verdient inderdaad nader onderzoek. We sluiten ons aan bij het standpunt van de VNG hierin.

Gemeenten hebben de opdracht gekregen om het aantal mensen in de bijstand zo laag mogelijk te houden. Mede door de financieringssystematiek van de bijstand, zijn gemeenten de afgelopen jaren streng geweest ‘aan de poort’. Mensen krijgen niet zomaar een uitkering. Er wordt eerst over werk gesproken en dan pas over een uitkering. En jongeren hebben een zoektermijn, hetgeen inhoud dat zij eerst een periode van 4 weken zelf op zoek gaan naar werk of een opleiding voordat zij in aanmerking komen voor een uitkering.

Het onderzoek is opgesteld sec vanuit het perspectief inkomensondersteuning en gaat voorbij aan het belang van ondersteuning naar zelfredzaamheid. In Lelystad zien we werk daarbij als het belangrijkste middel om mensen volwaardig in hun eigen bestaan te kunnen laten voorzien. Minstens zo belangrijk is dat werk ook bijdraagt aan het welzijn van mensen in een breed spectrum.
Met de aanpak Sociaal Domein heeft de raad besloten nog meer de focus op werk te leggen voor mensen die zich melden voor een uitkering én voor mensen die al langere tijd een uitkering hebben. Inzet is om zoveel mogelijk mensen de benodigde ondersteuning te bieden en daarmee de kans te geven om zelfstandig in hun bestaan te voorzien. Doel is om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en door de extra uitstroom naar werk minder uitkeringslasten te hebben. Hierdoor wordt de gemeente structureel “voordeelgemeente” op het BUIG budget voor de uitkeringen.

Het onderzoek werpt ook een politieke vraag op, die de Inspectie niet stelt. Moet de overheid alle mensen die onder het minimum zitten, stimuleren om een uitkering aan te vragen? Willen we bijvoorbeeld dat jongeren die thuis wonen en die tijdelijk geen inkomen hebben en door hun ouders onderhouden worden, gestimuleerd worden om altijd bij de gemeente aan te kloppen voor inkomensondersteuning? Of zijn dit soort vormen van samenredzaamheid/zelfredzaamheid juist lovenswaardig? Wat is nu precies de taak van gemeenten? En wat is het maatschappelijk effect dat bereikt moet worden?

We sluiten ons daarom aan bij het standpunt van de VNG die pleit voor vervolgonderzoek en een kritische beschouwing over de inrichting van de Participatiewet voordat we op basis van deze cijfers conclusies kunnen trekken voor wat er werkelijk aan de hand is en wat er echt nodig is. Dat neemt niet weg dat we in Lelystad al veel doen voor de verschillende groepen. Deze inzet richt zich enerzijds op ondersteuning om bijstandsafhankelijkheid te voorkomen en anderzijds op het bereik en voorlichting met betrekking tot (toegang tot) inkomensondersteuning waar nodig.

Zelfstandigen
het Zelfstandigenloket Flevoland (ZLF) biedt al sinds 2004 voor de zes gemeenten in Flevoland een vangnet aan ondernemingen met tijdelijke financiële problemen, maar een goed toekomstperspectief. De ondersteuning van zelfstandigen is laatstelijk vastgelegd in de nota “MKB Doorstart en het Bbz een vangnet voor ondernemers in Flevoland”. Als gemeente zetten we de in 2016 ingezette lijn voort. Wij kiezen er nadrukkelijk voor om naast de wettelijke taken ook niet-wettelijke taken uit te voeren om ondernemers zo goed mogelijk te ondersteunen.

Door de coronacrisis zijn wij via ZLF met veel meer zelfstandigen in contact gekomen omdat zij gebruik maak(t)en van de TOZO regeling (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers). In Lelystad hebben t/m januari 2021 3162 ondernemers gebruik gemaakt van de TOZO regeling. In het kader van de crisis en herstelmaatregelen voert Lelystad voor de Flevolandse gemeenten de TOZO regeling uit.

Om nog meer zelfstandigen te bereiken wordt gebruik gemaakt van de regionale mobiliteitsteams (i.o.). Deze mobiliteitsteams gaan met ondernemers in gesprek om de mogelijkheden te bekijken. Het beleid is er op gericht om te voorkomen dat ondernemers in de vangnetregeling bijstand komen. Voor trajecten die voor Lelystadse ondernemers worden aangeboden door de mobiliteitsteams, is door de raad op 22 juni jongstleden, bij de besluitvorming over de coronamaatregelen een budget ter grootte van € 200.000,- gereserveerd. Het is de verwachting dat na TOZO 5 (september 2021) een deel van de TOZO ontvangers, waarmee de gemeente door de TOZO in contact staat, desondanks een beroep zal moeten doen op de BBZ (bijstand besluit zelfstandigen).

Jongeren
Uitgangspunt voor jongeren is dat ze waar mogelijk altijd worden teruggeleid naar school of naar een combinatie van werk en scholing. Het behalen van tenminste een startkwalificatie biedt immers het beste perspectief voor hun toekomst. Een uitkering is, zo bezien, nog meer dan bij andere groepen een tijdelijk vangnet. We zien dan ook dat jongeren vaak slechts kort gebruik hoeven te maken van een uitkering. Bijvoorbeeld als het gaat om de periode tussen de inschrijfmomenten van onderwijs in.

Ook in het kader van de crisis en herstelmaatregelen worden extra middelen ingezet in kader van de jeugdwerkloosheid. Voor het opsporen van de jongeren tot 27 jaar die buiten beeld geraakt zijn en geen werk of scholing volgen, zullen onze RMC functionarissen en talentmanagers worden ingeschakeld. Zij zullen met deze jongeren motivatiegesprekken voeren gericht op terugkeer naar het onderwijs dan wel de arbeidsmarkt, of een combinatie van beide.

Voor deze taak, die in het verlengde ligt van de in 2019 gewijzigde taakstelling voor de RMC, is door de raad op 22 juni jongstleden een budget van € 100.000 gereserveerd. Bij de gesprekken zal ook gekeken worden of er op andere leefgebieden extra ondersteuning noodzakelijk is. Als laatste optie kan het bijstand traject als vangnet worden gestart maar de primaire focus ligt op werken en/of scholing. In het voorkomen van armoede is werk en scholing een effectiever instrument dan een bijstandsuitkering.
Van de voortijdig schoolverlaters tot 23 hebben wij de contactgegevens. Voor de groep tot 27 jaar zullen wij die binnen afzienbare tijd aangeleverd krijgen via een speciale module van het inlichtingen bureau. Het inlichtingenbureau is een landelijke organisatie, gericht op het aanleveren van gegevens over onder andere de groep voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie.

Arbeidsmigranten
Voor wat betreft positie van arbeidsmigranten hebben wij in onze beantwoording van 19 mei jongstleden van vragen van de fractie van GroenLinks de complexe situatie rondom gebrekkige registratie en problemen rond het gebruik van het sociaal domein uiteengezet. Daarbij gaan wij ook in op wat de gemeente doet op het gebied van huisvesting, arbeidsuitbuiting, registratie en sociaal domein.

Vraag
3. Kunt u aangeven welke eventuele extra stappen u gaat nemen om deze groep(en) niet-gebruikers te bereiken en waarom?

Antwoord:
Wij hebben al veel maatregelen genomen om de mensen die recht hebben op een uitkering zo goed mogelijk te bereiken. Daarbij wordt in de communicatie gebruik gemaakt van duidelijke taal, rekening houdend met mensen die de Nederlandse taal minder goed beheersen.

Om inwoners, en meer specifiek zelfstandigen en jongeren, te bereiken wordt ingezet op verschillende communicatiemiddelen. Zo wordt bijvoorbeeld het boekje “Rondkomen in Lelystad” op verschillende punten uitgereikt en is er op social media extra aandacht besteed aan “Geldfit” (digitale ingang tot het juiste lokale aanbod). Daarnaast wordt de Voorzieningenwijzer, een digitale checklist
om te kijken of je gebruik maakt van het meest betaalbare aanbod en of je overal gebruik van maakt waar je recht op hebt, ingezet door professionals. Ook zijn er verschillende laagdrempelige financieel spreekuren in de wijk en specifiek voor jongeren “Moneytalks”. Hier kunnen inwoners terecht met vragen over hun inkomen of andere geldzaken.

Voor de groepen zelfstandigen en jongeren zullen voorlopig geen additionele stappen gezet worden, er is immers specifiek beleid voor deze groepen ontwikkeld. Voor de groep arbeidsmigranten maakt de aanpak, zoals hiervoor geschetst, onderdeel uit van een bredere aanpak op meerdere domeinen.

Vervolg
Wij hebben contact gezocht met het de inspectie van het ministerie van SZW mbt de informatievoorziening en data over de verschillende groepen. Het ministerie gaf aan dat meerdere gemeenten hebben verzocht om inzicht te krijgen op gemeenteniveau. Men is daar mee bezig en stelt ons op de hoogte zodra die gegevens beschikbaar zijn.

Daarnaast blijven wij de landelijke ontwikkelingen en nadere onderzoeken nauw volgen. Waar mogelijk geven we een lokale invulling aan de vraagstukken. Echter, zoals gezegd vraagt dit landelijke vraagstuk in belangrijke mate om landelijke oplossingen.

Hoogachtend,

Het college van de gemeente Lelystad,

de loco secretaris, de burgemeester,

C.J. Schelling A.E.H. Baltus